گزارش خبری

از کارخانه تا بازار؛ روایتی از افزایش قیمت محصولات صنعتی

تورم نقطه‌به‌نقطه بخش صنعت در تابستان ۱۴۰۵ با افزایش ۳۸.۳ واحد درصدی نسبت به فصل قبل، به ۱۴۷.۳ درصد رسید؛ در حالی که تورم فصلی با وجود کاهش ۸.۲ درصدی، همچنان در سطح بالای ۲۸ درصد قرار دارد. به گزارش مهر، بررسی آمار مرکز آمار ایران درباره شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت نشان می‌دهد فشار افزایش قیمت‌ها در بخش تولید صنعتی همچنان ادامه دارد و شاخص‌های تورمی این بخش در تابستان سال ۱۴۰۵ در سطوح بالایی قرار گرفته‌اند.

بر اساس این گزارش که با سال پایه ۱۴۰۰ محاسبه شده است، شاخص قیمت تولیدکننده بخش صنعت در تابستان امسال به ۷۷۴.۷ واحد رسیده است. همچنین تورم فصلی این بخش ۲۸ درصد، تورم نقطه‌به‌نقطه ۱۴۷.۳ درصد و تورم سالانه ۹۷.۳ درصد ثبت شده است.

▣ افزایش ۳۸.۳ واحد درصدی تورم نقطه‌به‌نقطه صنعت

یکی از مهم‌ترین نکات گزارش مرکز آمار، افزایش قابل‌توجه تورم نقطه‌به‌نقطه بخش صنعت است. این شاخص که در بهار ۱۴۰۵ معادل ۱۰۹ درصد بود، در تابستان به ۱۴۷.۳ درصد رسیده و ۳۸.۳ واحد درصد افزایش داشته است. به این ترتیب، میانگین قیمت دریافتی تولیدکنندگان محصولات صنعتی برای کالاهای تولیدشده در داخل کشور، در تابستان امسال نسبت به فصل مشابه سال گذشته ۱۴۷.۳ درصد افزایش یافته است.

در میان گروه‌های صنعتی، ساخت فرآورده‌های توتون و تنباکو با تورم نقطه‌به‌نقطه ۲۱۶.۸ درصدی بیشترین افزایش را به خود اختصاص داده است. پس از آن، گروه ساخت کُک و فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت با ۱۹۹.۱ درصد و ساخت محصولات از چوب و فرآورده‌های چوبی با ۱۷۷ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

در مقابل، گروه ساخت سایر محصولات کانی غیرفلزی با تورم نقطه‌به‌نقطه ۸۴ درصدی کمترین افزایش را در میان گروه‌های اعلام‌شده تجربه کرده است.

▣ کاهش تورم فصلی؛ اما افزایش قیمت‌ها همچنان قابل‌توجه است

بررسی تورم فصلی نشان می‌دهد سرعت افزایش قیمت محصولات صنعتی در تابستان نسبت به بهار کاهش یافته است؛ با این حال، سطح تورم همچنان بالا باقی مانده است. طبق داده‌های مرکز آمار، تورم فصلی بخش صنعت از ۳۶.۲ درصد در بهار به ۲۸ درصد در تابستان رسیده است؛ به این معنا که این شاخص ۸.۲ واحد درصد کاهش داشته است.

با وجود این کاهش، قیمت دریافتی تولیدکنندگان صنعتی در تابستان نسبت به فصل بهار همچنان به‌طور متوسط ۲۸ درصد افزایش یافته است.

در میان گروه‌های صنعتی، ساخت کُک و فرآورده‌های حاصل از پالایش نفت با تورم فصلی ۸۰.۲ درصدی بیشترین افزایش قیمت را ثبت کرده است. این رقم نشان‌دهنده رشد قابل‌توجه قیمت محصولات این گروه در مقایسه با فصل قبل است.

از سوی دیگر، ساخت انواع آشامیدنی‌ها با تورم فصلی ۱۰.۸ درصدی کمترین افزایش را در میان گروه‌های صنعتی داشته است. پس از آن، ساخت محصولات غذایی با ۱۳ درصد و ساخت فرآورده‌های توتون و تنباکو با ۱۹.۴ درصد قرار دارند.

▣ تورم سالانه صنعت به ۹۷.۳ درصد رسید

شاخص تورم سالانه تولیدکننده بخش صنعت نیز در تابستان ۱۴۰۵ افزایش قابل‌توجهی را تجربه کرده است. بر اساس گزارش مرکز آمار، تورم سالانه این بخش از ۷۰.۹ درصد در بهار به ۹۷.۳ درصد در تابستان رسیده است؛ بنابراین، این شاخص طی یک فصل ۲۶.۴ واحد درصد افزایش داشته است.

تورم سالانه، تغییر میانگین شاخص قیمت در چهار فصل منتهی به فصل جاری را نسبت به دوره مشابه سال قبل نشان می‌دهد. بر همین اساس، افزایش این شاخص بیانگر تشدید رشد میانگین قیمت‌های دریافتی تولیدکنندگان صنعتی در بازه چهارفصلی است.

در این بخش نیز ساخت فرآورده‌های توتون و تنباکو با تورم سالانه ۱۲۶ درصدی بیشترین افزایش را ثبت کرده است. ساخت محصولات از لاستیک و پلاستیک با ۱۲۳ درصد و ساخت کاغذ و محصولات کاغذی با ۱۲۱.۶ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

کمترین تورم سالانه نیز با ۶۳.۸ درصد به گروه ساخت سایر محصولات کانی غیرفلزی اختصاص داشته است.

کدام صنایع بیشترین فشار افزایش قیمت را تجربه کردند؟

بررسی جزئیات گزارش نشان می‌دهد افزایش قیمت‌ها در گروه‌های مختلف صنعتی یکسان نبوده و برخی رشته‌فعالیت‌ها رشد بیشتری را تجربه کرده‌اند.

در گروه ساخت محصولات شیمیایی و فرآورده‌های شیمیایی، تورم فصلی ۲۵.۳ درصد، تورم نقطه‌به‌نقطه ۱۶۹.۳ درصد و تورم سالانه ۱۰۴ درصد ثبت شده است.

همچنین گروه ساخت فلزات پایه با تورم فصلی ۱۸.۲ درصد، تورم نقطه‌به‌نقطه ۱۰۹.۴ درصد و تورم سالانه ۸۰ درصد مواجه بوده است.

در گروه ساخت محصولات لاستیکی و پلاستیکی نیز تورم فصلی ۱۵.۳ درصد، تورم نقطه‌به‌نقطه ۱۸۱.۳ درصد و تورم سالانه ۱۲۳ درصد گزارش شده است.

از سوی دیگر، گروه ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر تورم فصلی ۱۹.۸ درصد، تورم نقطه‌به‌نقطه ۱۱۱.۱ درصد و تورم سالانه ۷۱.۱ درصد را به ثبت رسانده است.

▣ کاهش سرعت رشد فصلی در کنار تشدید تورم سالانه و نقطه‌ای

مقایسه سه شاخص اصلی تورم تولیدکننده بخش صنعت در تابستان ۱۴۰۵ نشان می‌دهد اگرچه آهنگ افزایش قیمت‌ها در مقیاس فصلی نسبت به بهار کاهش یافته، اما تورم نقطه‌به‌نقطه و سالانه همچنان روند افزایشی داشته‌اند.

به بیان دیگر، کاهش تورم فصلی به معنای کاهش سطح قیمت‌ها نیست، بلکه نشان می‌دهد سرعت افزایش قیمت‌ها نسبت به فصل قبل کمتر شده است؛ در حالی که مقایسه قیمت‌ها با سال گذشته و میانگین چهار فصل همچنان از رشد شدید قیمت محصولات صنعتی حکایت دارد.

این آمار بیانگر تداوم فشارهای قیمتی در بخش صنعت است؛ فشاری که شدت آن در گروه‌های مختلف صنعتی متفاوت بوده و در برخی رشته‌فعالیت‌ها، از جمله فرآورده‌های توتون و تنباکو و محصولات حاصل از پالایش نفت، به مراتب بیشتر از میانگین کل صنعت بوده است.

تاخت‌وتاز قیمت‌ها در بازار خودرو

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

بازار خودرو این روزها بیش از آنکه تابع منطق عرضه و تقاضا باشد، زیر سایه نوسانات ارزی و انتظارات تورمی حرکت می‌کند؛ بازاری که در آن قیمت‌ها بالا می‌روند، اما مشتریان یکی پس از دیگری از خرید عقب می‌نشینند. افزایش بهای خودروهای داخلی و مونتاژی در شرایطی ادامه دارد که قدرت خرید خانوارها تحلیل رفته و فاصله میان درآمد مردم و هزینه خرید خودرو هر روز بیشتر می‌شود. در این میان، نه مصرف‌کننده از آینده قیمت‌ها اطمینان دارد و نه تولیدکننده از ثبات شرایط تولید و فروش. از یک سو، رشد هزینه قطعات، مواد اولیه و تامین تجهیزات، فشار مضاعفی بر خودروسازان وارد کرده و از سوی دیگر، ضعف نظارت، حضور واسطه‌ها و ناهماهنگی در سیاست‌های عرضه و قیمت‌گذاری، مسیر دسترسی متقاضیان واقعی به خودرو را دشوارتر کرده است. حاصل این وضعیت، بازاری است که گرانی در آن جریان دارد، اما رونق از آن رخت بربسته است. صمت در این گزارش نگاهی دارد به وضعیت بازار خودرو و نوسانات قیمتی آن که در ادامه می‌خوانید.

خودرو از دسترس متقاضیان دورتر شد

بازار خودرو بار دیگر تحت‌تاثیر نوسانات نرخ ارز و افزایش انتظارات تورمی، مسیر صعودی قیمت‌ها را در پیش گرفته است؛ روندی که اگرچه در ظاهر از افزایش ارزش خودروها حکایت دارد، اما در واقعیت با کاهش قدرت خرید خانوارها و تداوم رکود معاملات همراه شده است. در روزهای اخیر، نرخ خودروهای داخلی و مونتاژی دوباره با افزایش مواجه شده و برخی مدل‌ها رشد قابل‌توجهی را تجربه کرده‌اند. افزایش ۱۱۰ میلیون تومانی نرخ تیگو ۸ پرومکس و رشد ۱۰۰ میلیون تومانی سورن پلاس دوگانه‌سوز، نمونه‌ای از تغییرات اخیر بازار است. با این حال، افزایش قیمت‌ها به معنای رونق خریدوفروش نیست. بسیاری از متقاضیان که در انتظار ثبات بازار یا فراهم شدن شرایط مناسب‌تر برای خرید هستند، همچنان از معاملات فاصله گرفته‌اند. در چنین شرایطی، بازار خودرو با یک تناقض جدی روبه‌رو است؛ قیمت‌ها بالا می‌روند، اما مشتریان توان و تمایل کمتری برای خرید دارند. این وضعیت نه‌تنها برنامه‌ریزی مصرف‌کنندگان را دشوار کرده، بلکه چشم‌انداز فعالیت تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان را نیز تحت‌تاثیر قرار داده است.

▣ ارز، فرمان قیمت‌ها را در دست گرفت

نرخ ارز همچنان یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر بازار خودرو به شمار می‌رود. وابستگی بخشی از زنجیره تولید خودرو به مواد اولیه، قطعات و تجهیزات وارداتی باعث شده هرگونه تغییر در بازار ارز، به‌سرعت در انتظارات قیمتی فعالان این بازار منعکس شود. حتی در مواردی که افزایش هزینه‌ها هنوز به‌طور کامل در فرآیند تولید نمایان نشده، انتظارات تورمی می‌تواند زمینه رشد قیمت‌های پیشنهادی را فراهم کند.

این تاثیر در خودروهای مونتاژی بیشتر به چشم می‌آید؛ چراکه هزینه تامین قطعات و مجموعه‌های وارداتی، ارتباط مستقیمی با نرخ ارز دارد. با این حال، خودروهای داخلی نیز از این وضعیت مصون نیستند. وابستگی صنعت قطعه‌سازی به برخی مواد اولیه و تجهیزات خارجی، در کنار افزایش هزینه‌های تولید، موجب شده نوسانات ارزی به یکی از متغیرهای تعیین‌کننده در نرخ تمام‌شده خودرو تبدیل شود.

در چنین فضایی، قیمت‌ها تنها براساس میزان عرضه و تقاضای واقعی تعیین نمی‌شوند و انتظارات فروشندگان از آینده بازار نیز نقش پررنگی پیدا می‌کند. به همین دلیل، گاهی با انتشار اخبار مربوط به افزایش نرخ ارز یا تشدید نااطمینانی‌های اقتصادی، قیمت‌های پیشنهادی پیش از آنکه تغییری در شرایط واقعی عرضه ایجاد شود، افزایش پیدا می‌کنند.

البته نمی‌توان تمام افزایش نرخ خودرو را صرفا به نرخ ارز نسبت داد. محدودیت‌های تولید، هزینه‌های تامین مالی، وضعیت عرضه و سیاست‌های قیمت‌گذاری نیز در شکل‌گیری شرایط فعلی نقش دارند. مجموعه این عوامل باعث شده است بازار خودرو بیش از گذشته در برابر شوک‌های اقتصادی آسیب‌پذیر باشد و هر نوسان تازه، انتظارات قیمتی را تحت‌تاثیر قرار دهد.

▣ متقاضیان واقعی در حاشیه بازار

آنچه وضعیت فعلی بازار خودرو را پیچیده‌تر می‌کند، همزمانی افزایش قیمت‌ها با کاهش قدرت خرید متقاضیان است. در شرایطی که هزینه‌های زندگی و مخارج خانوار افزایش یافته، خرید خودرو برای بخش بزرگی از جامعه به تصمیمی دشوار و گاه غیرممکن تبدیل شده است. بسیاری از متقاضیان مصرفی که با هدف تامین نیاز خانوادگی یا جایگزینی خودروی فرسوده وارد بازار می‌شوند، اکنون با قیمت‌هایی مواجه‌اند که فاصله زیادی با توان مالی آنها دارد. از سوی دیگر، نااطمینانی نسبت به آینده قیمت‌ها نیز تصمیم‌گیری را دشوار کرده است. خریدار نمی‌داند در صورت ورود به بازار، با افزایش بیشتر قیمت‌ها روبه‌رو خواهد شد یا امکان کاهش نرخ‌ها در ماه‌های آینده وجود دارد. همین تردید باعث می‌شود بخشی از تقاضای موجود به تعویق بیفتد و معاملات در سطح محدودی باقی بماند.

در این میان، فاصله میان نرخ کارخانه و بازار آزاد نیز همچنان یکی از مسائل مهم این بخش است. هنگامی که خودرو با قیمتی متفاوت در مسیرهای مختلف عرضه می‌شود، دسترسی مصرف‌کننده به محصول با نرخ مناسب دشوارتر خواهد شد. در چنین شرایطی، حتی اگر طرح‌های فروش یا عرضه‌های دوره‌ای برگزار شود، همه متقاضیان امکان بهره‌مندی از آنها را ندارند و بخشی از تقاضا همچنان در بازار آزاد باقی می‌ماند.

مشکل دیگر، کاهش قابلیت پیش‌بینی هزینه خرید خودرو است. خانواری که برای خرید یک خودرو پس‌انداز می‌کند، با تغییرات پی‌درپی قیمت‌ها ممکن است بارها ناچار به بازنگری در انتخاب خود شود؛ گاهی از یک مدل به خودرویی ارزان‌تر روی بیاورد و گاهی نیز خرید را به‌طور کامل کنار بگذارد. این وضعیت نشان می‌دهد افزایش قیمت‌ها صرفا یک تغییر در ارقام بازار نیست، بلکه مستقیم بر کیفیت تصمیم‌گیری اقتصادی خانوارها اثر می‌گذارد.

▣ تولیدکننده و مصرف‌کننده در انتظار ثبات

تداوم شرایط فعلی برای خودروسازان و قطعه‌سازان نیز بدون هزینه نیست. از یک سو، افزایش نرخ ارز و رشد بهای مواد اولیه، هزینه‌های تولید را بالا می‌برد و از سوی دیگر، کاهش تقاضای موثر اجازه نمی‌دهد افزایش هزینه‌ها به‌سادگی از طریق فروش بیشتر جبران شود. در واقع، تولیدکننده با فشار هزینه‌ای مواجه است و مصرف‌کننده نیز توان پذیرش قیمت‌های بالاتر را ندارد.

این وضعیت می‌تواند به شکل‌گیری چرخه‌ای نامطلوب منجر شود؛ افزایش هزینه تولید، فشار برای اصلاح قیمت‌ها را بیشتر می‌کند و رشد نرخ نهایی نیز بخشی از مشتریان را از بازار خارج می‌کند. در ادامه، کاهش قدرت خرید می‌تواند بر برنامه فروش و حتی تصمیم‌های تولیدی خودروسازان اثر بگذارد. بنابراین، افزایش نرخ در بازاری که با رکود تقاضا مواجه است، لزوما به معنای بهبود وضعیت صنعت خودرو نخواهد بود.

از سوی دیگر، سیاست‌های مقطعی برای کنترل قیمت‌ها نیز به‌تنهایی نمی‌توانند مشکلات این بازار را برطرف کنند. تا زمانی که عوامل اصلی بی‌ثباتی، از جمله نوسانات ارزی، محدودیت‌های تامین قطعه، هزینه‌های بالای تولید و نااطمینانی در سیاست‌گذاری وجود داشته باشند، امکان بازگشت آرامش پایدار به بازار محدود خواهد بود.

آنچه بازار خودرو به آن نیاز دارد، ایجاد ثبات در متغیرهای اقتصادی، شفافیت در فرآیند قیمت‌گذاری، بهبود شرایط تامین قطعات و افزایش قابلیت پیش‌بینی در عرضه است. همچنین باید میان سیاست‌های حمایتی از تولید و حفظ قدرت خرید مصرف‌کننده تعادل برقرار شود؛ چراکه نه افزایش بی‌ضابطه قیمت‌ها به نفع تولیدکننده است و نه تثبیت دستوری قیمت‌ها بدون توجه به هزینه‌های واقعی می‌تواند به تداوم تولید کمک کند.

رشد هزینه تولید و نوسانات ارزی، چشم‌انداز بازار خودرو را مبهم کرده است

ضرورت ساماندهی زنجیره تولید و عرضه خودرو

درباره وضعیت بازار خودرو محمد معتمدی‌زاده، عضو هیأت‌رئیسه کمیسیون اصل نود مجلس نیز با انتقاد از نوسانات نرخ خودرو و ضعف نظارت بر بازار، خواستار مقابله با دلالی، ساماندهی زنجیره تولید و عرضه و برنامه‌ریزی دولت برای تأمین خودروهای اقتصادی و متناسب با قدرت خرید اقشار متوسط و کم‌درآمد شد.

معتمدی‌زاده با اشاره به افزایش بی‌رویه نرخ خودرو و نوسانات شدید بازار گفت: خودرو امروز به یکی از نیازهای اساسی خانوارها تبدیل شده و افزایش مداوم و غیرمنطقی نرخ آن، تأثیر مستقیمی بر معیشت مردم گذاشته است. در شرایطی که نرخ خودروها به‌صورت هیجانی افزایش و کاهش پیدا می‌کند، خریداران و فروشندگان نیز از وضعیت بازار اطمینان ندارند و این مسئله موجب سردرگمی مردم شده است. عضو هیأت رئیسه کمیسیون اصل نودم قانون اساسی با بیان اینکه بخش قابل‌توجهی از خانوارهای کشور توان خرید خودرو را از دست داده‌اند، افزود: اقشار متوسط و کم‌درآمد حتی برای تهیه خودروهای معمولی با مشکل مواجه هستند و لازم است دولت برای تأمین خودروهای اقتصادی و متناسب با قدرت خرید این خانوارها برنامه‌ریزی کند. همچنین باید شرایطی فراهم شود تا دسترسی مردم به خودروهای عرضه شده با نرخ مناسب و بدون واسطه‌گری دلالان امکان‌پذیر باشد.

وی با انتقاد از نبود نظارت مؤثر بر عوامل تأثیرگذار بر نرخ خودرو تصریح کرد: افزایش نرخ قطعات و هزینه‌های تولید از جمله دلایلی است که خودروسازان برای گران کردن محصولات خود مطرح می‌کنند، اما همین موضوعات نیز باید به صورت دقیق بررسی و مدیریت شود. نمی‌توان هر بار با طرح بهانه‌هایی درباره هزینه تولید، افزایش نرخ خودرو را توجیه کرد؛ چراکه تداوم این روند علاوه بر کاهش قدرت خرید مردم، در نهایت تقاضای بازار و فعالیت خودروسازان را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

▣ تصمیم‌گیری درباره خودرو با توجه به شرایط معیشتی مردم

نماینده مردم سیرجان و بردسیر در مجلس شورای اسلامی با اشاره به ضرورت حمایت از مالکان خودروهای فرسوده و افرادی که از طریق خودرو امرار معاش می‌کنند، اظهار کرد: تصمیم‌گیری درباره خودرو باید با در نظر گرفتن شرایط معیشتی مردم انجام شود. نمی‌توان بدون پیش‌بینی راهکارهای جایگزین، محدودیت‌هایی برای استفاده از خودروهای فرسوده اعمال کرد یا با تصمیمات گوناگون، فشار بیشتری بر اقشار ضعیف وارد آورد. دولت باید اطلاعات دقیقی

از افرادی که معیشت و اشتغال آنها به خودرو وابسته است داشته باشد تا سیاست‌های این حوزه موجب آسیب به زندگی آنها نشود.

وی با اشاره به پیگیری موضوع خودرو در کمیسیون اصل نود مجلس و برگزاری نشست با وزیر صنعت، معدن و تجارت خاطرنشان کرد: ساماندهی بازار خودرو صرفا بر عهده یک دستگاه نیست و همه بخش‌های مرتبط باید در این زمینه مسئولیت‌پذیر باشند. دولت باید با هماهنگی دستگاه‌های متولی، زنجیره تولید، عرضه، قیمت‌گذاری و نظارت را مدیریت کند؛ چراکه مشکل اصلی بازار خودرو، نبود نظارت و رهاشدگی قیمت‌هاست و تا زمانی که این مسئله برطرف نشود، نوسانات بازار و فشار اقتصادی بر مردم ادامه خواهد داشت.

کاهش قدرت خرید، متقاضیان مصرفی را از معاملات بازار دور کرده است

سخن پایانی

بنا براین گزارش و به اعتقاد کارشناسان، بازار خودرو را نمی‌توان با چند دستور قیمتی آرام کرد؛ همان‌طور که نمی‌توان انتظار داشت در اقتصادی پرنوسان، نرخ خودرو از تغییرات ارزی و هزینه‌های تولید مستقل بماند. مسئله اصلی، شکل‌گیری بازاری است که در آن نه تولیدکننده از آینده فعالیت خود تصویر روشنی دارد و نه مصرف‌کننده می‌تواند برای خرید یک خودرو برنامه‌ریزی کند. در این میان، متقاضی واقعی بیش از همه آسیب می‌بیند؛ کسی که خودرو را برای زندگی و کار می‌خواهد، اما در رقابت با تورم، واسطه‌گری و قیمت‌های غیرقابل‌پیش‌بینی، هر روز از هدف خود دورتر می‌شود. ساماندهی این بازار نیازمند تصمیم‌هایی فراتر از مهار مقطعی قیمت‌هاست؛ از اصلاح سازوکار عرضه و نظارت بر زنجیره تولید تا حمایت از تولید رقابت‌پذیر و فراهم کردن امکان خرید خودروهای اقتصادی. بازار خودرو زمانی به ثبات می‌رسد که قیمت‌ها نه با موج انتظارات، بلکه با منطق تولید، رقابت و قدرت خرید مردم تعیین شوند. معیار موفقیت سیاست‌گذاری در این صنعت، تعداد خودروهای گران‌شده نیست؛ تعداد مردمی است که هنوز توان خرید خودرو دارند.